

R O M A N I A
MINISTERUL EDUCATIEI NATIONALE
Str. Gen. Berthelot 28-30, Bucuresti – 70738, Tel.& Fax. (+40 1) 310.4214/3145420

Arte plastice

Programa pentru

- examenul de definitivare în învățământ
- obținerea gradului didactic II

Tematica pentru

- obținerea gradului didactic I
- perfecționarea periodică

Aprobate prin
Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3442 / 21.03.2000

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

P R O G R A M E

**de definitivare în învățământ, gradul II și perfecționare
- disciplina educație plastică –**

- 2000 -

EDUCAȚIE PLASTICĂ

PREZENTARE GENERALĂ

Programele pentru perfecționarea pregătirii de specialitate a cadrelor didactice, urmăresc afirmarea unei noi competențe profesionale prin actualizarea și aprofundarea unor concepte și orientări actuale cu privire la educația artistică plastică înțeleasă ca activitate creativă specifică și interdisciplinară de formare a tinerei generații.

La examenul de definitivare se are în vedere, atât însușirea temeinică și completă a conținutului teoretic pe care îl presupune limbajul vizual, cât și conștientizarea funcțiilor lui practice, gramaticale și de tehnologie artistică.

Totodată, se precizează necesitatea perceperii createoare a noțiunilor noi din domeniul științei educației și metodologiei actuale ca premise ale optimizării calității dobândite anterior și obținerii unei calificări superioare.

Programul de definitivare, gradul II și tematica lucrărilor științifico-medodice de obținerea gradului au ca scop îndrumarea și stimularea cercetării psihopedagogice și metodice a educatorilor de artă, preocupării lor pentru studierea cu toți elevii a problemelor teoretice și practice, specifice, prin aplicații experimentale, precum și pentru fructificarea participării autorizate a acestora la dezvoltarea, modernizarea și perfecționarea actelor de învățare și exprimare prin limbajul artelor vizuale.

Caracterul integrator și multicultural al acțiunilor reprezentative pentru disciplina educație plastică este dezvoltat în cadrul mai larg al demersului metodic. Învățarea în artă fiind gramaticală și tehnologică (și doar în acest sens, operațională), punerea în aplicare a acestui conținut implică din partea profesorilor motivații de inovare și descoperire a unor strategii, modalități tehnice, mijloace și forme active pentru stimularea creativității vizuale a elevilor. Acesta este obiectivul fundamental al înprospătării informației de specialitate, psihopedagogice și metodologice și al evaluării muncii fiecărui cadru didactic, a componentelor preconizate de reforma curriculară în curs de desfășurare în învățământul românesc de toate gradele.

EXEMPLE DE COMPETENȚE ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI PLASTICE

- Competența de a desfășura o activitate continuă având la bază o opțiune conștientă, fără pulsioni afective, privind valoarea acțiunii.
- Competența unei viziuni globale asupra finalității acțiunii ca o consecință a pregătirii manageriale (elaborarea obiectivelor, anticiparea finalităților, existența alternativelor).
- Competența de a distinge între numeroase solicitări o activitate cu conținut complex și cu finalitate pozitivă pentru educația artistică a tânărului.
- Competența de a comunica (sinergic) cu scopul cooperării creative și al respectării diverselor opinii, al asimilării propunerilor alternative și/sau, eventual, al includerii lor în proiecte personale.
- Competența legată de afirmarea propriei personalități, de dorința de evoluție intelectuală și profesională continuă, indiferent de situațiile pasagere sau conjuncturale.

COMPETENȚE ÎN SPECIALITATE (DEFINITIVARE)

- Conturarea unui profil intelectual și profesional prin consultarea constantă a materialelor bibliografice (de specialitate și din specialități înrudite). Folosirea tehnicilor moderne de informare și a metodelor specifice pentru asimilarea cunoștințelor necesare procesului didactic specific educației plastice.
- Cunoașterea temeinică a conținuturilor științifice și metodice ale disciplinei.
- Capacitatea de a construi/alcătui demersuri didactice interactive cu integrarea conținuturilor metodice.
- Capacitatea de adecvare a demersului didactic la colectivul clasei și/sau la specificul disciplinei.
- Capacitatea de a actualiza prin lecturi, activități în atelier, demonstrații, expuneri, cerințele reformei curriculare; comunicarea eficientă cu parteneri în activitatea educațională.
- Capacitatea de autoevaluare și introducerea feed-back-ului în protecția personală a carierei.

COMPETENȚE ÎN SPECIALITATE (GRADUL DIDACTIC II)

- Selecția, aprofundarea și dezvoltarea conținuturilor științifice specifice disciplinei.
- Capacități de implicare profesională la îmbogățirea conținutului artistic aplicativ al instrumentelor de lucru (programe, manuale, materiale didactice).
- Capacitatea de a structura modalități originale de abordare a problemelor de limbaj vizual în cadrul activităților plastice școlare; evaluarea eficientă a diferitelor tipuri de demersuri educaționale.
- Capacitatea de a modula demersurile și creativitatea didactice; surprinderea aspectelor psihopedagogice și metodologice ale formării deprinderilor și stimulării aptitudinilor elevilor.
- Capacitatea de proiectare și realizare a unor demersuri de dezvoltare curriculară și intercurriculară.
- Capacitatea de a sesiza, la nivelul actului creativ, necesitatea alternării educației moral civice cu educația plastică, cerința de bază a educației globale a tânărului în noua conjunctură, a mondializării.
- Capacitatea de a practica un management expozițional eficient, în care factorul educațional interdisciplinar să fie primordial; preluarea treptată a sarcinilor manageriale de către elevi asemeni unui transfer de informație și atitudine spre tână generație.
- Capacitatea de a face „școală” în formula „maestru-ucenic” să fie demonstrată prin expoziții colective, cataloage, comunicări metodice.
- Capacitatea de a ține o evidență clară a activităților și documentelor; structurarea lor în funcție de importanță; includerea celor valoroase în expoziții sau / și în comunicări de sinteză, schimburi de informație, proiecte punctuale, raportări.

N o t ă:

Conținutul programei pentru **definitivare** este structurat astfel:

- Teme de specialitate pentru proba scrisă
- Teme pentru probele orale:
  - a) problematica elementelor de limbaj ca mijloace de expresie, a compoziției cu două și cu trei dimensiuni și a tehnicilor de artă abordabile în învățământul general;
  - b) probleme de istoria artei universale și românești; bibliografia;

c) probleme de metodică;

Conținutul programei pentru **gradul II și perfecționare** este următorul:

- Teme de specialitate pentru proba scrisă
- Teme pentru probele orale:
  - a) probleme de metodică;
  - b) probleme de estetică; bibliografia;
  - c) probleme de istoria artei universale și românești; bibliografia;
- **Bibliografia** temelor de specialitate, problematicii elementelor de limbaj și problemelor de metodică pentru **definitivare, gradul II și perfecționare** (cărțile marcate cu asterisc sunt obligatorii pentru definitivat)

La sfârșit, o programă pentru profesorii de la clasele de arhitectură.

DEFINITIVARE

TEME DE SPECIALITATE PENTRU PROBA SCRISĂ

- Potențele constructive și de expresie ale elementelor limbajului vizual.
- Problemele unității și echilibrului formei totale.
- Probleme ale simultaneității semnelor și mijloacelor de expresie în construcția formelor picturale/grafice/sculpturale/decorative.
- Problematika studiului armoniei și gamelor cromatice.
- Configurări expresive ale punctului ca element de limbaj grafic, pictural și decorativ.
- Problema relației culoare-linie-motiv (subiect)-mesaj în constituirea armonioasă și expresivă a întregului compozițional.
- Problematika reprezentării și sugerării spațiului tridimensional, a volumului în plan, prin diferite mijloace de expresie liniară și coloristică.
- Necesitatea producerii culorilor (tenelor) rupte și a utilizării lor expresive în construcția spațiului pictural.
- Dominanta implică și determină gama.
- Problematika reprezentării spațiului plastic prin modelare cromatică; culoare locală, ton local; contrast clarobscur.
- Contraste liniare și coloristice de tip complementar și funcțiile lor în condiționarea echilibrului spațiului plastic.
- Problematika organizării compoziționale a formelor–semne fără schiță prealabilă, direct în culoare.
- Structuri coloristice expresive și problematica dezvoltării armoniei din două sau trei culori.

- Problematika studiului dimensiunilor spațiale, a efectelor termodinamice și de greutate ale culorilor.
- Pata de culoare și pata de valoare; tratarea plată și tratarea picturală a suprafeței.
- Transformarea succesivă a unei figuri geometrice în semn figurativ și invers; exigențele organizării unor structuri compoziționale de tip Escher inedite, expresive și armonioase.
- Divizarea unei forme tridimensionale și reasamblarea ei armonioasă și echilibrată într-o altă ordine în tehnica modelajului.
- Problema relațiilor dintre elementele de limbaj și mijloacele de expresie în compoziția sculpturală.
- Structuri compoziționale organizate pe baza raportului armonic al secțiunii de aur; problema centrului de interes.
- Alternanța raporturilor cantitative bidimensionale și exigențele cromatice în organizarea dinamică a spațiului plastic.
- Accepțiuni actuale ale spațiului în artele vizuale.
- Analogii și expresii cromatice, de la oranj la albastru prin roșu și/sau prin galben.
- Expresii plastice și decorative rezultate prin asamblare, multiplicare, metamorfozare, geometrizare, eliminare, adăugare.
- Ritmul liniar, ritmul cromatic și importanța lor în configurarea deschisă sau închisă, dinamică sau statică a compoziției.
- Problemele experimentului interdisciplinar în cercetarea structurilor naturii și fructificarea rezultatelor astfel obținute în îmbogățirea expresivității limbajului liniei-culorii-volumului.
- Elemente de perspectivă liniară și coloristică utilizate în creația bazată pe convenții iluzioniste.
- Hașura și problematica reprezentării expresive a diferitelor materialități și a spațiului tridimensional.
- Probleme ale folosirii liniilor drepte, curbe, frânte, concentrice etc. direct cu pensula pe suporturi uscate sau umede în realizarea unei compoziții statice sau dinamice, deschise sau închise.
- Expresii ale formelor tridimensionale în tehnica modelajului.
- Ramificațiile, sinuozitățile și spirala: forme de organizare, creștere și dezvoltare a structurilor naturale și interpretarea lor expresivă.
- Analogii ale organizării, creșterii și dezvoltării ritmice a formelor naturale cu formele și structurile create de om.
- Dinamica raportului lumină-umbră și distribuția armonioasă a tonurilor sau valorilor din tehnica modelului și pasajului.

- Modulul ca element sau semn și problema distribuției lui dinamice sau statice în spațiul plastic.
- Poziția, direcția, mișcarea și ponderea formelor și problematica reprezentării expresive a spațiului cu două și cu trei dimensiuni.
- Tematica partiurilor compoziționale în studiul organizării și construcției expresive a armoniilor liniare și cromatice.
- Asimetrie și echilibru în dinamica configurației compoziționale.
- Expresivități artistice rezultate din prelucrarea unor forme obținute prin procedee de „action-painting”, prin jocul celor șapte figuri (tangram) etc.

TEME PENTRU PROBELE ORALE

a) Problematika elementelor de limbaj ca mijloace de expresie, a compoziției cu două și cu trei dimensiuni și a tehnicilor de artă abordabile în învățământul general.

PUNCTUL. Aportul diferitelor școli de artă postacademiste în fundamentarea teoretică și practică a elementelor de limbaj artistic-plastic. Conceptul actual de punct ca element de limbaj vizual. Punctul în artele vizuale: pictură, grafică, sculptură, arte decorative, design. Mărimea sau întinderea și expresivitatea punctului în raport cu celelalte elemente ale compoziției; forme și înfățișări ale punctului; interpretări date punctului; deschidere, absență, finalitate, concentrare, întrerupere etc.; relații ale punctului cu suprafață-suport; probleme ale relațiilor structurale cu funcții de configurare simetrică/aritmetică, dinamică statică; punctul și echilibrul asimetric al spațiului plastic. Ponderea, direcția, izolarea, adâncimea spațială, focalizări, condensări, dispersări, nivele de omogenitate ale punctelor în compoziție; efecte de spațialitate, volumetrie, de textură, de factură redată cu ajutorul punctelor. Punctul ca modül, ca element ornamental sau ca element de sugerare a unei anumite materialități. Probleme de studiu și cercetare în domeniul folosirii punctului ca mijloc de expresie artistică. Obținerea întâmplătoare, dirijată, elaborată a punctului în diverse tehnici și materiale; probleme ale elaborării punctului (punctelor) sub formă de exerciții nefigurative sau plecând de la un anumit motiv natural (forme vegetale, minerale etc. Procedee de relaționare a punctului cu celelalte elemente de limbaj artistic (linia, culoarea); diversitatea exercițiilor și compozițiilor grafice, figurativ-decorative, ornamentale etc. realizate din puncte, linii și pete de aplicare expresivă a punctului ca semn, modül,

element ornamental etc. în diferite opere de artă prin procedee tehnice și cu instrumente adecvate.

LINIA. Conceptul de linie ca element de limbaj vizual; linia ca mijloc de exprimare și de comunicare. Linia - duct continuu și linia - arabesc; caracterul convențional al linei. Clasificarea liniilor după formă, caracter, poziție, sens, funcționalitate. Linii compoziționale, linii de forță, axe. Expresivitatea liniei și agenții care o determină (ritmul, tensiunea, contrastul de formă, în gravură, în pictură, în sculptură, în artele decorative, în design. Linia modelată, linia picturală, linia decorativă, linia modulată (de hașură sau de valorație pe formă). Poziții și configurații liniare de structurare a compozițiilor; relaționarea compozițională a liniei cu celelalte elemente de limbaj. Ordine, dezordine, static, dinamic, condensări și dispersări de linii în spațiul plastic; sugerarea prin linii a unor fenomene naturale (ploaie, vânt, viscol, torent etc.). Probleme ale iluziei optice liniare; concepte, viziuni, formă, spațiu, expresie în arta contemporană a desenului. Importanța factorului de tradiție, de inovație și de evoluție de la un moment istoric la altul în arta desenului. Stiluri/maniere de a desena la mari personalități artistice străine și din țara noastră; modalități de cercetare și de studiere.

FORMA. Conceptul de formă ca element de limbaj artistic-plastic. Forme plane/bidimensionale și forme volumetrice/tridimensionale; fundamentări teoretice și practice privind forma în natură și în artele vizuale; forme închise și forme deschise; forme spontane și forme elaborate; forme bidimensionale și forme tridimensionale; pata de valoare; hașura (dreaptă, curbă, plată, treptată, în trepte, pe formă); suprafața ca suport al imaginii artistice. Relația formă-culoare. Forma, cadrul, perspectiva, racursiul, anamorfoza și metamorfoza. Semnificații ale diferitelor forme geometrice; distorsiuni, concavități, convexități și iluzii optice ale formelor plane. Relațiile gol-plin, pozitiv-negativ. Forme serializate, prin rotire, translație, creștere-descreștere, succesiune algoritmică. Grupaje prin alăturare și/sau prin suprapunere parțială. Forme transparente, translucide și opace; transparența autentică și transparența simulată. Deformările expresive. Dinamica oblicității; ritmul, echilibrul asimetric; dinamismul și mișcarea. Forme impresive, expresive și simbolice. Semnificații ale diferitelor forme bi și tridimensionale. Contraste ale formelor bi și tridimensionale (de calitate sau contur, de structură, de textură), de cantitate (mare, mic, lung, scurt), de sens, de poziție, de valoare/culoare. Relația formă-materie-spațiu. Forma-semn, forma-modul, forma totală. Reprezentare simultană și reprezentare succesivă (spațio-temporală) a suprafețelor și pozițiilor unui obiect, folosind

diferite sisteme de proiecții și perspective. Modalități de studiere a structurilor naturii anorganice și organice și descoperirea unor analogii între structurile naturii și structurile plastice; transcodarea structurilor naturii în structuri artistice și în structuri funcțional-utile; folosirea unor structuri și funcții naturale în schițe și proiecte de design.

CULOARE ȘI VALOARE. Sensul general al noțiunii de valoare, ca treaptă de luminozitate acromatică, similară tonului local în clarobscur. Contrastul polar alb-negru și treptele intermediare succesive de griuri; scara valorică. Pata valorică și valoarea liniară și/sau punctiformă. Ritmul valoric și importanța lui în structura compozițională: modulări valorice, degradeuri, contraste. Griurile valorice, griurile neutre și griurile colorate; funcțiile lor compoziționale; semnificații ale gamelor de griuri; problema pasajelor.

Conceptul de culoare ca element de limbaj artistic. Dispersia și recompunerea luminii; culoare lumină și culoare pigment. Culori primare, culori binare de gradul I și II, culori ternare; șase culori principale. Reprezentarea în plan și tridimensională a culorilor (modele istorice). Parametrii fizici ai culorii: puritatea sau chroma, strălucirea sau nuanța și tonul sau luminozitatea. Amestecul fizic și amestecul optic al culorilor; procedee de amestec fizic: prin fuzionare în masă și la margine, prin omogenizare pe paletă, prin frecare de suprafața-suport, prin suprapunere. Amestecul optic prin divizarea tonului local și juxtapunerea mai rară sau mai deasă și cu o anumită dominantă cantitativă de puncte/linii din culorile din care a rezultat culoarea locală percepută în anumite condiții de lumină, distanță etc.; efecte prin juxtapunere și prin suprapunere; pigment, vopsea, culoare, valoare, tentă, tentă ruptă, nuanță, ton, ton de pictor, degradeu. Tricromia, structura duală a retinei și legea complementarității. Modelarea și modularea culorilor. Acordul natural și acordul la distanță prin pasaje de valoare și de culoare. Acordul prin analogia contrariilor. Armonizarea culorilor. Gamele cromatice (gama simplă și gama compusă). Culori semene, culori calde-reci, culori complementare, culori închise-deschise, culori ușoare-grele. Dominanta cromatică. Cele șapte contraste (practice) de culoare: contrastul închis-deschis, contrastul clar-obscur, contrastul cald-rece, contrastul complementar, contrastul de cantitate, contrastul de calitate, contrastul simultan. Efectele spațiale și termodinamice ale culorilor. Valențe impulsive, expresive și simbolice ale culorilor.

COMPOZIȚIA. Conceptul de compoziție ca imagine vizuală complexă în artele vizuale. Descifrarea structurii unei compoziții prin tehnica decalcului. Caracterul de sistem al structurării prin coordonare (în plan) și

prin subordonare a semneleor formei totale. Cadrul, condiție inițială a organizării compoziționale. Structura liniilor de forță (vectorie) în corelare cu dispunerea aleatorie sau ritmică la suprafața imaginii a formelor-semne, cheia de descifrare a unui anumit tip de compoziție; clasificarea compozițiilor după criteriul schemei vectoriale. Principii de organizare formală a compoziției: unitatea și echilibrul; echilibrul static și echilibrul dinamic. Trasee compoziționale ordonatoare, sarpante. Armătura dreptunghiului în diferite epoci, școli și stiluri artistice. Raportul geometric al secțiunii de aur. Dreptunghiul armomic. Dreptunghiuri dinamice. Șirul lui Fibonacci sau legea însumării și progresiei (legea creșterii organice). Compoziție închisă și compoziția deschisă, compoziția statică și compoziția dinamică, compoziția topologică și compoziția tensională (iluzionistă). Centrul compozițional și centrul de interes. Tensiuni liniare și cromatice în spațiul plastic. Compoziția modulară. Rolul luminii și al umbrei în organizarea cromatică a compoziției. Spațiul pictural în pictura modernă. Dinamica formelor în compoziție: ascensiuni, diagonale, translații, mișcări centrifuge, mișcări succesive, efecte optice dinamice. Compoziția picturală și compoziția decorativă; legi și principii de construcție și configurare. Compoziția alegorică, fantastică, simbolică; compoziția religioasă. Relația consonantică dintre caracterul formei și celelalte mijloace de expresie. Organizarea compoziției prin dispuneri ritmice, armonioase ale liniilor, formelor și culorilor.

TEHNICI. Tehnici de desen și de gravură abordabile în învățământul general; materiale și instrumente; pe scurt despre: desenul în creion, desenul în cărbune, desenul în creioane colorate, desenul în crete colorate, desenul în peniță, desenul în pensulă, laviul; problemele matriței, a instrumentelor și a celorlalte materiale utilizate în gravură fără acizi; pe scurt despre: monotipie, rafotipie, linogravură, xilogravură, pointe sèche, litografie.

Tehnici de pictură; suporturi, instrumente, vopsele, accesorii; pe scurt despre: acuarelă, tempera, tempera în emulsii, guașă, acrylice, pictura pe sticlă, pastelul, colajul, imprimeu textil, fresca în tempera, mozaicul; tehnici de broderie și de tapiserie populară.

Studierea unor tehnici sau procedee tehnice precum: plierea și decuparea parțială (decorativă și picturală), colajul și decolajul parțial; modelarea în lut, plastilină de forme plate, de reliefuri pe diferite trepte de înălțime și forme ronde-bosse, prin diferite procedee și cu instrumente adecvate.

b) Probleme de istoria artei universale și românești

1. Artă și societatea în Grecia antică; de la clasicism la elenism.
2. Artă imperială romană. Sfârșitul lumii vechi; „impresionismul” și „expresionismul” artei romane târzii.
3. Artă Evului Mediu: Occident, Bizanț și Țările Române
  - a) structuri ideologice și structuri vizuale; raporturile artei cu credințele, literatura, gândirea Evului Mediu;
  - b) social, politic și artistic în Evul Mediu (iconografie, structuri arhitectonice);
  - c) relații Orient - Occident : politică și artă (circulația unor motive, iconografii);
  - d) criza lumii medievale și înnoirile figurative în pragul Renașterii.
4. Renașterea și conceptul individualismului: continuitate și discontinuitate între Evul Mediu și Renaștere; Raționalismul în Renaștere; statutul social al artistului în Renaștere.
5. Manierism și „manieră”; relația manierismului cu clasicismul Renașterii; manierismul și arta secolului al XX-lea; spiritualism și naturalism; manierism și baroc.
6. Conceptul de baroc: barocul tipologic și barocul istoric; „picturalul” baroc; barocul și arta de curte; clasicismul secolului al XVII-lea și cultura claselor de mijloc.
7. Artă secolului al XIX-lea:
  - a) dimensiunea socială și dimensiunea politică în neoclasicism; neoclasicismul arheologic; neoclasicismul de curte; neoclasicismul și Revoluția franceză;
  - b) romantism și istorism; romantismul și emanciparea burgheziei;
  - c) realism, eclecticism, impresionism, postimpresionism, neoimpresionism în arta europeană;
  - d) începuturile artei moderne occidentale în România (1800-1884);
  - e) orientări culturale și artistice în arta românească a secolului al XIX-lea – neoclasicismul.
8. Artă secolului XX: curente, școli:
  - a) repere stilistice în arta secolului al XX-lea; raporturi ale artei românești la evoluția artei europene; postimpresionism, simbolism, Art Nouveau, Noul clasicism, Mișcarea de Avangardă;
  - b) personalități ale artei moderne occidentale și românești în secolul al XX-lea.

Bibliografie

- * * *
- ANTAL, F. - Antichitatea despre artele plastice (antologie de Alexandru Cizek), Ed. Meridiane, București, 1971.
- ARGAN, GIULIO C. - Clasicism și romantism, Ed. Meridiane, București, 1971.
- BAZIN, G. - Arta modernă, Ed. Meridiane, București, 1982.
- BERENICE, F. - Clasic, baroc, rococo, Ed. Meridiane, București, 1970.
- BLOCH, R. - Renașterea italiană, Ed. Meridiane, București, 1969.
- BODE, W von, - Roma și destinul ei, Ed. Meridiane, București, 1985.
- BONNRAD, A. - Maeștrii picturii olandeze și flamande, Ed. Meridiane, București, 1974.
- BOGDAN, R. - Civilizația greacă, Ed. Științifică, București, 1967.
- BOGDAN, R. - Ion Andreescu, Ed. Meridiane, București, 1982.
- BOGDAN, R. - „Locul lui Theodor Aman în cultura românească”, în SCIA, XIV, 1967, nr. 1.
- BREZIANU, B. - Tonitza, Ed. Meridiane, București, 1986.
- BRION, M. - Pictura românească, Ed. Meridiane, București, 1972.
- BURCKHARD, I. - Cultura Renașterii în Italia (2 volume), Ed. de Stat Pentru Literatură, București, 1974.
- CELEBONOVIC, A. - Realismul burghez la sfârșitul secolului al XIX-lea (1860-1914), Editura Meridiane, București, 1982.
- CORNEA, A. - „Primitivii” picturii românești moderne, Editura Meridiane, București, 1980.
- DELVOYE, CHARLES - Arta bizantină, vol. I-II, Ed. Meridiane, București, 1976.
- de MICHELI, M. - Avangarda artistică a secolului XX, Ed. Meridiane, București, 1968.
- DUBY, G. - Arta și societatea, 980–1420 (vol. I-II), Ed. Meridiane, București, 1987.
- ENESCU, T. - Camil Ressu, Ed. Meridiane, București, 1984.
- FAURE, E. - Istoria artei, vol. I-V, Ed. Meridiane, București, 1970.

- GOMBRICH, E.H. - O istorie a artei, Ed. Meridiane, București, 1975.
- GRIGORESCU, D. - Expresionismul, Editura Meridiane, București, 1969
- GRIGORESCU, D. - Cubismul, Editura Meridiane, București, 1972.
- GRIGORESCU, D. - Pop art., Editura Meridiane, București, 1975.
- HOCKE, G.R. - Lumea ca labirint, Ed. Meridiane, București, 1973.
- HUINZINGA, J. - Amurgul Evului Mediu, Ed. Meridiane, București, 1970.
- ISPIR M. - Clasicismul în arta românească, Ed. Meridiane, București, 1984
- ISPIR M. - Pallady, Ed. Meridiane, București, 1987.
- LHOTE, A. - Tratatate despre peisaj și figură, Ed. Meridiane, București, 1969.
- de MICHELI, M. - Avangarda artistică a secolului XX, Ed. Meridiane, București, 1968
- OPRESCU, G. și NICULESCU, R. - N. Grigorescu, Ed. Meridiane, București, 1962
- OPRESCU, G. - Manual de istoria artei, Ed. Meridiane, București, 1985-1986.
- PANOFSKY, E. - Renaștere și renașterea în arta occidentală, Ed. Meridiane, București, 1974.
- REWALD, J. - Istoria impresionismului, Editura Meridiane, București, 1974.
- RIEGL, A. - Istoria artei ca istorie a stilurilor, Editura Meridiane, București, 1998.
- * * * - Istoria ilustrată a picturii, Ed. Meridiane, București, 1973.
- * * * - Istoria artelor plastice în România, vol. I-II, Editura Meridiane, București, 1980.
- * * * - Enciclopedia artiștilor români contemporani, Editura ARC 2000, București, 1996.
- * * * - Pagini de artă modernă românească, Editura Meridiane, București, 1962.

b) Probleme de metodică

- Funcția plastică a contex-subcontexului uman, premisă obiectivă a educației plastice.
- Conceptul de alfabetizare vizuală prin gramatica și tehnicile artei în condiții predominant practice, de atelier, a tuturor elevilor.
- Proiectarea operațională a obiectivelor cu precizarea performanței minime, învățarea în clasă, asistată, și evaluarea imediată a performanțelor
- Activitatea de atelier, forma de organizare a procesului de învățare, a limbajului vizual și de stimulare a creativității elevilor, de organizare, desfășurare, conducere și evaluare în învățământul de artă.
- Structura activității de atelier, de educație plastică predominant practică în învățământul general.
- Tipuri de activități suplimentare de atelier și în afara pentru declanșarea procesului de formare a unor personalități creatoare.
- Tehnici și strategii didactice stimulative și de deblocare creativă.
- Aspecte psihopedagogice și metodice ale descoperirii (prin teste și probe specifice) și stimulării disponibilităților creative, a creativității artistice și a creativității cu artă la elevii din ciclul gimnazial și liceal de artă.
- Metode, procedee și tehnici personale de învățare modulară a gramaticii limbajului vizual.
- Tipologia exercițiilor și experimentelor practice, desfășurate în orele de educație plastică, în orele de atelier.
- Conținutul interdisciplinar și metodologia studierii creative în școală a unor structuri naturale, ("Nu studiu după natură, ci în sensul ei!").
- Aspecte specifice ale învățării gramaticii limbajului vizual; învățarea observațională, învățarea experimentală, învățarea prin exersare practică, învățarea prin analogie, învățarea intuitivă, învățarea prin deducție și descoperire, învățarea experimentală, învățarea prin analiză-sinteză, învățarea prin joc, învățarea prin proiect, învățarea prin parcurgerea etapelor oricărui proces de creație.
- Spontaneitate și algoritm în asimilarea gramaticii vizualului de către toți elevii.
- Analiză comparativă privind eficiența și limitele diferitelor metode și procedee de studiu după natură cu copiii.
- Considerații metodice asupra evoluției figurii umane în creația copiilor.
- Spațiu genetic și spațiu plastic, viziunile speciale fundamentale ale copiilor, topologică și tensională; rolul educație personalizate specifice dotației.

- Culoarea, limbaj prioritar în creația copilului și în educația plastică. Implicații psihopedagogice și metodice în cunoașterea elevilor și în stimularea lor creativă.
- Fundamente psihopedagogice ale descoperii și dezvoltării aptitudinilor artistice vizuale; prezentarea unor exemple sau studii de caz.
- Probleme metodice specifice diferitelor vârste în însușirea noțiunilor despre culoare, linie și formă spațială; aprecieri și puncte de vedere personale.
- Structuri coloristice particulare, proprii exprimării copilului la diferite vârste curriculare.
- Metodologia descoperirii, discriminării și înțelegerii diferitelor tipuri de compoziție.
- Compoziția – valorificare a experienței proprii de viață și de atelier, a culturii plastice și a abilităților manualo-vizuale, a dotației spațiale și fanteziei creatoare.
- Varietatea traseelor ordonatoare, a liniilor de forță și a axelor în configurarea echilibrată și unitară a cromofemelor în funcție de diversitatea compozițiilor libere; prezentarea de experiențe personale.
- Valențe ale ritmului și ale echilibrului în compozițiile picturale și volumetrice.
- Particularități de viziune și de limbaj în compozițiile elevilor preadolescenți și adolescenți; considerații artistice și metodice.
- Activitatea de joc și jocul de creație.
- Metode și procedee de achiziționare intuitivă a elementelor de limbaj vizual.
- Stimularea creativității și originalității vizuale a elevilor prin imagini fabuloase sau fantastice, prin substituiri, deformări, divizări, combinări etc.
- Abordarea simultană a noțiunilor teoretice și practice în asimilarea limbajului vizual în școală, în condiții predominant practice, de atelier, cu toți elevii.
- Rolul intuiției, al experimentului și al exercițiului practic demonstrativ în învățarea tehnicilor de artă în școală.
- Cerințe metodice ale alcătuirii și utilizării mijloacelor didactice, în educația plastică, în activitatea de exersare și de învățare a limbajului și tehnicii artei.
- Ocrotirea spontaneității native specifice; stimularea creativității fiecărui elev prin tratare diferențială și personalizată.

- Evaluarea performanțelor obținute de elevi în cursul procesului de învățare; modalități de evaluare eficiente; necesitatea evaluării pe baza obiectivelor operaționale; valențe și limite ale evaluării prin teste.
- Rolul expoziției, muzeului, concursului, excursiei de documentare etc.; educația prin artă și pentru artă a elevilor.
- Probleme ale evoluției mijloacelor de expresie și a tehnicilor în arta contemporană și influența lor asupra viziunii și limbajului elevilor talentați.
- Activitatea de creație artistică, științifică și metodică a profesorului de arte plastice și tripla lui funcționalitate: șef de atelier sau coleg cu mai multă experiență al elevilor săi, consilier de artă în școală și în aria de influență a școlii, inamic public nr. 1 al Kitsch-ului vizual.
- Educatorul de artă – comportament creativ și de înțelegere empatică.
- Arsmatetica, denumire în dublă concordanță: cu aria curriculară studiată în învățământul general de după 1975 și cu orientarea didactică recomandată de UNESCO a fi cea mai eficientă.

*

GRADUL II ȘI PERFEȚIONARE

TEME DE SPECIALITATE PENTRU PROBA SCRISĂ

- Ipostaze ale configurării punctului ca mijloc de sugerare a volumelor, a spațiului tridimensional, a structurii, texturii, facturii diferitelor materiale.
- Problema coordonării sau subordonării punctului în relațiile lui cu alte elemente de limbaj.
- Expresivități ale punctului în configurarea unor energii asimetrice sau focalizatoare.
- Limbajul punctului în studiul structurilor naturii.
- Expresii decorative ale punctului și relația impusă de material în organizarea structurilor decorativ-ornamentale sau decorativ-figurative.
- Probleme de gramatică în compozițiile libere.
- Amplificarea și diversificarea posibilităților constructive și expresive ale punctului prin folosirea unor tehnici sau procedee tehnice tradiționale ori mai noi, cu instrumente variate de lucru.
- Probleme ale experimentării limbajului punctului în realizarea unor forme specifice design-ului publicitar.
- Linia, unul din principalele mijloace de intercomunicare umană și de cultivare a sensibilității și creativității vizuale.
- Noutăți în conceperea limbajului liniei în evoluția și practicarea desenului; linia, mijloc de descoperire a unor sugestii liniare, cromatice, de formă și de funcționalitate în lumea organică/anorganică și de utilizare creativă a acestora în vederea realizării unor machete sau prototipuri de design (obiect – design, grafic – design, ambient – design etc.).
- Problematika formelor tridimensionale, volumetrice: muchia, planul, golul, textura, lumina – în domeniul formelor sculpturale; volum închis și volum deschis, echilibrul și armonia formelor tridimensionale, ritmul planurilor și expresia întregului, raporturi complementare: pozitiv – negativ, gol – plin, mare – mic; tipuri de modelare a planurilor.
- Probleme de metamorfozare prin eliminare, adăugare ori transformare, de modificare a suprafețelor sau volumelor prin secționare, tăiere și eliminare, eliminare și adăugare etc.
- Contribuții românești în domeniul teoriei despre culoare și al tehnicilor tabloului.
- Rolul tehnicilor, materialelor și instrumentelor în studiul culorii și al naturii prin culoare.

- Compoziția – modalitate de organizare și subordonare a elementelor și mijloacelor de expresie într-un sistem unitar, echilibrat și armonios.
- Sfera conceptelor compoziției: ritmul, tensiunea, contrastul, armonia, echilibrul static sau dinamic, simetria, asimetria, întinderea, ponderea, raporturile semn – loc, masă – gol, centrul (centrele) de interes etc.
- Scheme vectoriale/structurale ale principalelor tipuri de compoziții cu două și cu trei dimensiuni.
- Probleme de structurare a formelor în compoziție și semnificațiile lor; rolul liniilor (vectorilor) în compozițiile statice și dinamice.
- Compoziția deschisă și distribuția cantităților, calităților pe sensuri care duc în afara cadrului.
- Compoziția închisă structurată pe trasee ordonatoare verticale și orizontale; configurări de elemente prin alternarea forțelor opuse.
- Probleme ale dinamizării spațiului prin culoare.
- Simultaneități ale formelor și culorilor în spațiul compozițional.
- Interrelația dintre ideea plastică, mijloacele de expresie, tehnică și subiect (motiv) în compoziție.
- Probleme de structurare compozițională prin disimetrie; semnificația traseelor de coordonare și/sau subordonare a elementelor ca mijloace de expresie într-o compoziție de un anumit tip.
- Conceptul de structură; relația funcție-formă-structură în natură; structuri organice și anorganice; proprietăți ale formei naturale: rezistențe, durabilitatea, elasticitatea etc.
- Analogii între formele și structurile naturii și formele și structurile artistice și utilitare; expresii ale formelor statice și dinamice în natură și în artă; asemănări de ritm, organizare, creștere și dezvoltare a formelor din natură cu formele create de om.
- Rolul forțelor și energiilor în creșterea și dezvoltarea formelor naturii; înțelegerea și abordarea lor ca legi ale armoniei, unității, echilibrului.
- Probleme experimentale interdisciplinare de analiză a structurilor naturii și de valorificare a lor în studiul de asimilare a limbajului vizual pentru îmbunătățirea expresivității formelor compoziționale.
- Abordări interdisciplinare în studiul armoniei liniare și cromatice, în organizarea compozițională ritmică a formelor-semne.
- Relații structurale, statice și dinamice în configurarea prin coordonarea/subordonarea formelor-semne ca elemente ale întregului compozițional.
- Accepțiuni actuale ale spațiului în artele vizuale și experimentarea lor în practica artistică.

TEME PENTRU PROBELE ORALE

a. Probleme de metodică

- Funcția plastică a cortexului și mecanismele subcorticale ale sensibilității și creativității estetice vizuale, premise ale renovării educației plastice din învățământul global.
- Valențele studierii teoretice și practice a gramaticii și tehnicii artelor vizuale ca instrumentare specifică a funcției plastice a cortex-subcortexului în beneficiul sensibilității estetice și al creativității fiecărui individ, al educație prin și pentru artă a tuturor elevilor.
- Activitatea predominant practică, de atelier și învățarea orientată: două concepte noi în pedagogia artelor vizuale.
- Activitatea de atelier – forma principală de organizare a procesului de învățare a limbajului artei și de evaluare imediată a performanțelor fiecărui elev.
- Proiectul de activitate tip scenariu și tip fișă; proiectarea operațională a obiectivelor specifice (probleme de gramatică și de tehnică), cu precizarea performanței minime; puncte de vedere, comentarii și exemplificări din experiența personală a educatorului de artă.
- Aspecte psihopedagogice și matetice ale formării desprinderilor și stimulării specifice îndrumării elevilor cu aptitudini artistice vizuale din învățământul gimnazial și liceal de artă.
- Fundamentări teoretice și pragmatice ale organizării și desfășurării experimentelor curriculare în domeniul educație estetice vizuale, valorificarea rezultatelor în expoziții demonstrative și în reformularea programelor naționale.
- Exercițiul și compoziția - principalele modalități de învățare a limbajului vizual, de încercare și probare a disponibilităților native specifice, de stimulare a creativității elevilor.
- Evoluția formelor create de copii în cele două sensuri fundamentale de dotație (topologică și tensională) și rolul profesorului de artă în acest proces.
- Expresii ale mișcării și proporțiilor omului în creația plastică a preadolescentului/adolescentului; importanța crochiului, a schiței de compoziție și a studiului de detaliu.
- Conținutul programelor și manualelor de educație plastică în contextul generalizării conceptului de educație multiculturală a tuturor elevilor

(considerații critice, exemplificări, idei și proiecte punctuale de îmbunătățire).

- Baza teoretică și practică a învățării limbajului plastic în școală.
- Metodologia învățării practice, experimentale a relațiilor dintre elementele de limbaj ca mijloace de expresie în spațiul plastic.
- Spațiul genetic și spațiul plastic – noi concepte în psihopedagogia și estetica artei; argumentări cu exemple din istoria și fenomenologia artei; concluziile unor experimente românești.
- Particularități metodice ale însușirii instrumentale a noțiunilor despre culoare și formă în clasele gimnaziale.
- Modalități de abordare a relațiilor dintre linie, culoare și formă a contrastului complementar și reprezentarea luminii și umbrei în studiul naturii.
- Modelajul valoric al formelor, metode și procedee de relaționare a greutăților diferitelor tonuri în structurarea compozițională.
- Un concept românesc integrator cromorfema: strategii, metode, mijloace și exemplificări din experiența personală în abordarea acestui concept pe întreaga verticală a învățământului artistic cu deosebire la vârstele achizițiilor fundamentale.
- Conștientizarea la toți elevii a conceptelor de plan, volum, spațiu, instalație prin generarea unor forme spațiale din sârmă, lemn, hârtie, plastic, sfoară etc.
- Jocul cu reguli (gramaticale sau/și tehnologice) și metodologia realizării compozițiilor libere în școală.
- Metodologia stimulării la fiecare elev a pasiunii de a încerca, de a exersa și de a compune, de a se debloca și mobiliza creativ folosind drept punct de pornire un detaliu șocant sau un accident tehnologic etc.
- Obținerea, evaluarea și promovarea prin modalități și mijloace eficiente, moderne a performanțelor elevilor.
- Natura ca sursă de stimulare și dezvoltare a potențelor creative cultivate specific ale fiecărui elev.
- Calculatorul, instrument de conservare a energiei creative, de învățare completă și rapidă a limbajului liniei, culori, volumului și de cultivare intensă a aptitudinilor elevilor din școlile și liceele de artă.
- Testarea artistică a elevilor; probleme ale dezvoltării aptitudinilor specifice și metode folosite în acest scop; considerații personale.
- Metode, procedee și tehnici folosite în cadrul activităților artistice din învățământul general pentru înțelegerea și promovarea design-ului autentic și combaterea în/și din școală a Kitsch-ului vizual, eliminarea din practica unor educatori de artă a surogatelor tehnologice și a manierelor

Kitsch de a utiliza tehnici sau procedee tehnice de artă la orele de educație tehnologică.

- Îndrumarea diferențiată și individuală, personalizată a elevilor; modalități de stimulare a personalității lor creative în școală și în afara școlii.
- Influențe negative/pozitive ale mass-mediei în reprezentarea omului și a spațiului în desenele copiilor și rolul determinant al activităților de atelier.
- Metode de abordare interdisciplinară a noțiunilor cu privire la evoluția stilurilor în artele plastice.
- Evaluarea performanțelor obținute de elevi în procesul de educație artistică din învățământul general; modalități de evaluare; necesitatea evaluării imediate pe baza obiectivelor operaționale; evaluarea corelativă (lucrări de atelier și teste).
- Dinamica relației profesor-elev și elev-profesor în procesul de creație plastică și în procesul instructiv-educativ; profesorul, coleg cu mai multă experiență al elevului; elevul propriul său agent formator, asistat și orientat de „șeful de atelier”.
- Competențele funcțional-profesionale și acțional-comportamentale ale educatorului de artă contemporan din învățământul general și din învățământul gimnazial și liceal de artă.
- Arsmatetica, disciplina al cărui obiect vizează învățarea limbajului vizual de către fiecare elev (mathetés) este concepută să înlocuiască denumirile actuale insuficient acoperitoare („educație plastică”) și de orientare didactică anacronică („desen”) din învățământul general.

b) Probleme de estetică

1. Artă și non-artă
2. Arta și înlocuitorii contemporani de artă (copie, replică și reproducere artistică).
3. Înlocuitori tehnici și industriali de artă; surrogatele de artă; problema kitsch-ului.
4. Perceperea estetică a formelor vizuale; distorsiuni posibile cu motivație optică și distorsiuni posibile cu motivație afectivă.
5. Conceptul de formă; ce sunt formele estetice; forme naturale, forme artisanale, forme industriale, forme artistice.
6. Forme și sentimente.
7. Despre expansiunea contemporană a esteticului (expansiunea contemporană a esteticului prin intermediul formelor din sistemul artei, expansiunea contemporană a esteticului prin intermediul formelor cu

statut de obiect artizanal sau industrial. Expansiunea contemporană a esteticului prin intermediul formelor cu statut de imagine).

8. Conceptul de design.

Bibliografie

- ACHIȚEI, Gh. - Ce se va întâmpla mâine? Ed. Albtros, București, 1972
- ACHIȚEI, Gh. - Artă și experiență, Ed. Albatros, București, 1974
- ACHIȚEI, Gh. - Frumosul dincolo de artă, Ed. Meridiane, București, 1988
- ARNHEIM, R. - Arta și percepția vizuală, Ed. Meridiane, București, 1979
- ELSEN, A. - Temele artei (vol. I și II), Ed. Meridiane, București, 1983
- HOGARTH, W. - Analiza frumosului, Ed. Meridiane, București, 1981
- FLEMING, W. - Arte și idei (vol. I și II), Ed. Meridiane, București, 1983
- HARTMANN, N. - Estetica, Ed. Universul, București, 1983
- IANOȘI, I. - Sublimul în artă, Ed. Meridiane, București, 1983
- BURKE, E. - Despre sublim și frumos, Ed. Meridiane, București, 1981
- READ, H. - Originea formei în artă, Ed. Universul, București, 1971
- TATARKIEWICZ, W. - Istoria esteticii, vol. I, II, III, IV, V, Ed. Meridiane, București, 1978
- SERVIEN, P. - Estetica, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1975
- LÜTZELLER, H. - Drumuri spre artă (vol. I și II), Ed. Meridiane, București, 1986
- KNOBLER, N. - Dialogul vizual (vol. I și II), Ed. Meridiane, București, 1983
- MOLES, A. - Artă și ordinator, Ed. Meridiane, București, 1983
- PAREYSON, L. - Estetica. Teoria formativității, Ed. Universul, București, 1977

- PLEȘU, A. - Călătorie în lumea formelor, Ed. Meridiane, București, 1986
- FLORIAN, M. - Metafizică și artă, Ed. Echinox, Cluj, 1992
- LIPPS, T. - Estetica, Ed. Meridiane, București, 1987
- CRISTEA, M. - Sistemul educațional și personalitatea. Dimensiunea estetică, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1995.
- POPESCU T. - Concepte și atitudini estetice, Ed. Meridiane, București, 1983
- ROSENKRANZ, K. - O estetică a urâtului, Ed. Meridiane, București, 1984
- SCHILLER, Fr. - Scrieri estetice, Ed. Univers, București, 1981
- VIANU, T. - Opere – vol 6, Estetica, Ed. Minerva, București, 1976 și vol. 7, Studii de estetică, Ed. Minerva, București, 1978
- * * * - Dicționar de estetică generală (sub coord.: Valeriu Șuteu), Ed. Academiei, București, 1972

c) Probleme de istoria artei universale și românești

I. Arta universală. Direcții în arta abstractă după 1945

- Expresionismul abstract american
- Abstracția lirică în Europa occidentală
- Abstracția post-picturală în S.U.A.
- Arta optică și cinetică
- Minimalismul
- Arta Pop
- Performance Art
- Arta ambientală
- Arta conceptuală
- Aventura obiectului de la Neo-Dadaism la Instalaționism
- Arta video și de calculator
- Neo-expresionismul ca stil internațional
- Postmodernismul

II. Arta românească

- Individualități marcante în pictură, sculptură, grafică, arte decorative care s-au impus după 1960
- Recuperări în arta contemporană ale unor direcții din arta interbelică
- Recuperări în arta contemporană ale unor direcții din arta internațională după 1945
- Neo-avangarda românească a anilor 60-70
- Anii '80 în arta românească; generația „80”
- Tendințe în arta anilor '90.

Bibliografie

- BERGER, R. - Mutația semnelor, Ed. Meridiane, București, 1981
- BRION, M. - Artă abstractă, Ed. Meridiane, București, 1972
- CÂRNECI, M. - Artă anilor '80, 1996
- DRIȘCU, V. - Carnet de critic, 1993
- FINEBERG, I. - Art. Since 1940 – 1993
- GRIGORESCU, D. - Între cucută și Coca-Cola. 1994
- HARRISON, Gh.
- WOOD, P. - Art in theory 1900 – 1990, 1993
- HONNEF, R. - Contemporary, Art. 1980
- JENCKS, Gh. - What is Postmodernism?, 1989
- JIANOU, I. - Les artistes roumaines en Occident, 1986
- PLEȘU, A. - Ochiul și lucrurile, 1986
- STANGOS, W.(ed) - Concepts of Modern Art, 1971
- ZANINI, W. - Tendințele sculpturii moderne, 1977

BIBLIOGRAFIA

temelor de specialitate, problematicii elementelor de limbaj și problemelor de metodică pentru definitivare, gradul II și perfecționare

(cărțile marcate cu asterisc sunt obligatorii pentru definitivare)

- *ACHIȚEI, Gh. - Frumosul dincolo de artă, Editura Meridiane, București, 1988.
- *AILINCĂI, C. - Introducere în gramatica limbajului vizual, Dacia, Cluj Napoca, 1982.
- ALBERTI, L.B. - Despre pictură, Editura Meridiane, București, 1988.
- *ARNHEIM, R. - Forța centrului vizual, Ed. Meridiane, București, 1995.
- AVERMAETE, R. - Despre gust și culoare, Editura Meridiane, București, 1971.
- BERGER, R. - Descoperirea picturii, vol. I, II, III, Editura Meridiane, București, 1975.
- *BOLLENBACH, GÜNTHER C.D. - Desenul. Pe scurt, despre tehnici, Editura Meridiane, București, 1969.
- BRION, M. - Arta abstractă, Editura Meridiane, București, 1972.
- *CEIAKOV, I.M. - Modelarea și turnarea în sculptură, Editura Cartea Rusă, București, 1955.
- *CONSTANTIN, P. - Culoare, artă, ambient, Editura Meridiane, București, 1979.
- *CERNEA, P. și CONSTANTIN F. - Vederea culorilor, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1977.
- CONSTANTIN, P. - Să vorbim despre culori, Editura „Ion Creangă”, București, 1986.
- *DEMETRESCU, C. - Culoarea, suflet și retină, Editura Meridiane, București, 1965.
- FRIEDLÄNDER: Max I - Despre pictură, Editura Meridiane, București, 1983.
- *GHIKA, M. C. - Estetică și teoria artei, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1985.

- *GHIȚESCU, Gh. - Antropologia artistică, vol. I, II, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979.
- *GONCEAROV, A. - Arta graficii, Editura Meridiane, București, 1963.
- GOMBRICH, E.H. - Artă și iluzie, Editura Meridiane, București, 1973.
- *HAVEL, M. - Tehnica tabloului, Editura Meridiane, București, 1988.
- ITTEN, I. - Arta culorii (traducere în manuscris la Biblioteca Academiei Naționale) de Artă.
- *IUCA, S.A. - Gravura. Vocabular de termeni tehnici, editor Artis, București, 1991.
- *KIPLIK, D.I. - Acuarela, tempera, pastelul și desenul, ESPLA, București, 1952.
- *KIPLIK, D.I. - Tehnica picturii vechilor maeștri, ESPLA, București, 1952.
- KIPLIK, D.I. - Pictura în ulei, ESPLA, București, 1953.
- *LĂZĂRESCU, L. - Pictura în ulei, Ed. Sigma Plus, Deva, 1996
- *LHOTE, A. - Tratat despre peisaj și figură, Editura Meridiane, București, 1969
- LHOTE, A. - De la paletă la masa de scris, Editura Meridiane, București, 1974.
- *MIHĂILESCU, D. - Limbajul culorilor și formelor, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
- *MOLES, A. - Psihologia Kitsch-ului, Editura Meridiane, București, 1980.
- MOLES, A. - Artă și ordinator, Editura Meridiane, București, 1980.
- *MOREANU-VAUTHIER, Ch. - Pictura, ESPLA, București, 1957.
- *NANU, A. - Pe scurt, despre pictură, Editura Albatros, 1966.
- NICOLESCU, C. - Muzeologie generală, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970.
- *PASSERON, R. - Opera picturală și funcțiile aparenței, Editura Meridiane, București, 1982.
- *PETRESCU, P. și SECOȘANU, E. - Arta populară. Îndreptar metodic, Editura Casa Centrală a Creației Populare, București, 1966.
- POPA, G. - Semnificațiile spațiului în pictură, Editura Meridiane, București, 1973.
- PLEȘU, A. - Ochiul și lucrurile, Editura Meridiane,

- *PLEȘU, A. București, 1986.
- *PLEȘU, A. - Călătorie în lumea formelor, Editura Meridiane, București, 1979.
- *PROTTER, E. - Pictori despre pictori (antologie), Editura Meridiane, București, 1972.
- *PRUF, C-tin. - Dicționar de artă modernă, Editura Albatros, București, 1982.
- *READ, H. - Semnificația artei, Editura Meridiane, București, 1986.
- READ, H. - Originile formei în artă, Editura Univers, București, 1971.
- RESU, C. - Însemnări, Editura Meridiane, București, 1967.
- RODIN, A. - Arta, Editura Meridiane, București, 1968.
- *SCHILERU, E. - Scrisoare de dragoste, Editura Meridiane, București, 1971.
- SCHILERU, E. - Preludii critice, Editura Meridiane, București, 1975.
- *SIGNAC, P. - De la Delacroix la neoimpresionism, Editura Meridiane, București, 1974.
- STERLING, Ch. - Natura moartă, Editura Meridiane, București, 1970.
- STOICHIȚĂ V.I. - Instaurarea tabloului, Editura Meridiane, M București, 1999.
- *ȘUȘALĂ, I.N. și BĂRBULESCU, O. - Dicționar de artă. Termeni de atelier, ediția a II-a, Editura Sigma, București, 2000.
- *ȘUȘALĂ, I.N. - Desen, culoare, modelaj, compoziție și metodică, Editura Fundației „România de mâine”, București, 1999.
- *TONITZA, N. - Scrieri despre artă, Editura Meridiane, București, 1962.
- *VENTURI, L. - Cum să înțelegem pictura, Editura Meridiane, București, 1977.
- *VITTKOWER, R. - Sculptura, Editura Meridiane, București, 1980.
- *WOJCIECHOWSCHI, A. - Arta peisajului, Editura Meridiane, București, 1974.
- * * * - Album metodic, editat de Consiliul Național al Pionierilor, București, 1988.

Seturi de diapozitive privind educația artistică plastică, editate de Oficiul central pentru mijloace de învățământ.

- FILOTEANU, N. - Expresivitatea cromatică, 1981.
- FILOTEANU, N. - Compoziția artistică plastică, 1985.
- FILOTEANU, N. - Ritmul, mijloc de expresie în artele plastice, 1995.
- NANU, A. - Elemente ale stilurilor în artele plastice, 1981.
- NEAGU, V. - Studiul formelor din natură și corespondența lor cu formele plastice.
- NEAGU, V. - Elemente constitutive ale designului, 1994.
- ZAICA, D. - Probleme de limbaj și detalii de tehnologie artistică, 1981.

*

- *ARNHEIM, R. - Arta și percepția vizuală, Editura Meridiane, București, 1977.
- CLAPAREDE, Ed. - Psihologia copilului și pedagogia experimentală, București, 1977.
- DOTRENS, R. - A educa și a instrui, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979.
- *ENĂCHESCU, C. - Expresia plastică a personalității, Editura Științifică, București, 1975.
- *FILIMON, L. - Psihologia percepției, Editura Didactică și Științifică, Bacău, 1993.
- GOLU, M. și DICU, A. - Culoare și comportament, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1972.
- *HERIVAN, M. - Educația la timpul viitor, Editura Albatros, București, 1976.
- *KANDINSKY, V. - Spiritual în artă, Editura Meridiane, București, 1994.
- *de LANDSHEERE, S.- Definiri les objectif de l'éducation, et H. Dessain, Paris, 1975.
- *MALIȚA, M. - Idei în mers, Editura Albatros, București, 1977.
- MUNTEANU A. - Incursiuni în creativitate, Editura Augusta, Timișoara, 1994.
- *ȘCHIOPU, U. - Psihologia artelor, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999.
- *ȘUȘALĂ, I.N. - „Sfera și conținutul conceptului de educație

- *ȘUȘALĂ, I.N. - artistică”, în rev. Forum, nr. 10/12.1992.
- *ȘUȘALĂ, I.N. - Culoarea cea de toate zilele, ed. a II-a, Editura Lumina, Chișinău, 1993.
- *ȘUȘALĂ, I.N. - „Creativitatea vizuală: cu artă și artistică; probe și teste”, în Revista de Pedagogie, nr. 4-7.1993.
- *ȘUȘALĂ, I.N. - Estetica și psihopedagogia desenului, culorii, compoziției, Ed. Sigma, București, 2000.
- *VĂIDEANU, G. - Cultura estetică în școală, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1967.
- * * * - A învăța să fii. Un studiu UNESCO, coordonator: Edgar Faure, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974.
- * * * - A fi educator, editor Revista „Tribuna Școlii” București, 1978.

BIBLIOGRAFIE DE SPECIALITATE SUPLIMENTARĂ/OPTIONALĂ

- DEBICHI, J. ș.a. - Istoria Artei. Pictura, sculptura, arhitectura. Enciclopedie (după: Histoire de l'art, Ed. Hachette Livre), Rao, București, 1998.
- * * * - Les Maitres de la Peinture Mondiale dans les Muses Editons d'Art Aurora, Sankt Petersburg.
- * * * - French Fainting. Second half of the 19 h to the early 20 th Century. The Hermitage, Sankt Petersburg. Aurora Art Publishers, Sanct Petersburg.
- ZUFFI, S. și CASTRIA, Fr. - Pictura modernă. Impresioniștii și avangarda sec. al XX-lea, Ed. Fundația Culturală Română, București, 1998
- BREZIANU, B. - Brâncuși, Ed. ALL, București, 1998.
- STOICHIȚĂ, V. - Scurtă istorie a umbrei, Ed. Humanitas, București, 1997.
- CRISTEA, M. CRISTEA, I. - Album de artă școlar, Ed. Corint, București, 2000.
- DRÎMBA, O. Științifică, - Istoria culturii și civilizației, vol III, Ed. București, 1990.
- HASAN, I. - Paul Klee și pictura modernă, Ed. Meridiane, București, 1999.
- MAȘEK, E.V. - Arta de a fi spectator, Ed. Meridiane, București, 1996.
- CRISTEA, S. - Fundamentele pedagogice ale reformei învățământului, 1994.
- CRISTEA, M. - Sistemul educațional și personalitatea. Dimensiunea estetică, 1994.
- BARNA. A. - Autoeducația. Probleme teoretice și metodologice, 1995.
- BUNESCU, V. - Învățarea deplină. Teorie și practică, 1995
- VĂIDEANU, G. - UNESCO – 50 – Educație, 1994.
- DRAGU, A. - Structura personalității profesorului, 1996.
- CERGHIT, I. - Metode de învățământ, ediția a III-a, 1997.
- SALADE, D. - Dimensiuni ale educației, 1998

- ALBU, G. - Introducere într-o pedagogie a libertății, Ed. Polirom, Iași, 1998
- DRAGU, A. - Structura personalității profesorului, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1996.
- GARRIDO, J.L.G. - Fundamente ale educației comparate, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1995.
- NECULAU, A.;
COSMA, T. (coord) - Psihopedagogie, Ed. Spiru Haret, Iași, 1994.
- BRĂDUȚ, C. - Pe țărmurile artei, Ed. Meridiane, București, 1977.
- GROZDEA, M. - Constantin Piliuță – album, Ed. Meridiane, București, 1980.
- DEAC, M. - SaBein Bălașa -album, Ed. Meridiane, București, 1977
- JONES, A.F. - Introducere în artă, Ed. Lider, București, 1992.
- SPROCATI, S. - Guide de l'art: peinture, sculpture, architecture du XIVE siècle à nos jours, Ed. Solar, Paris, 1992.
- HASAN, Y. - Paul Klee și pictura modernă, Ed. Meridiane, București, 1999.
- D'ALFONSO, E. și
SAMSA, D. - L'architecture les formes et les styles de l'antiquité à nos jours, Ed. Solar, Paris, 1996.
- KOCH, W. - Comment reconnaître. Les styles en architecture de la Grèce Antique ou Xxe siècle, Ed. Solar, Paris, 1989.
- CASTELFRACHI
V. L. - Arta renașterii sec. XV-XVI, Ed. Humanitas, București, 1997.
- SOULIA, S. - Mitologia greacă (ilustrată), Ed. Libris, Brașov, 1992.
Ed. Toubi's, Atena (internet: <http://www.toubis.gr>)
- BACNAL U. și col. - Pictura în ulei, Ed. Aquila'93, Berlin , 1999.
(ediția în lb. română, 1999).
- ROSENBERG, J. - Criteriul calității în artă, Ed. Meridiane, 1980.
- GENLEA, A. - Imagini ale timpului, Ed. Meridiane, 1974.
- FRANCASTEL, P. - Realitatea figurativă, Ed. Meridiane, 1972.
- CÂMPAN, F. - Povestiri cu proporții și simetrii, Ed. Albatros, București, 1985.
- HUYGHE, R. - Puterea imaginii, Ed. Meridiane, București, 1971.
- VENTURI, L. - Pictori moderni, Ed. Meridiane, București, 1968.

- DRĂGUȚ, V. - Dicționarul de artă românească medievală, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1976.
- SLĂTINEANU, B. - Studii de artă populară, Ed. Minerva, 1972.
- KLEE PAUL - (Album îngrijit și comentat de N. Popescu), Ed. Meridiane, București, 1972.
- KANDINSKY, V.. - (Album și studiu introductiv de D. Grigorescu), Ed. Meridiane, București, 1980.
- * * * - Dicționar de artă. Forme. Tehnici. Stiluri. Ed. Meridiane, București, 1968.

BIBLIOGRAFIE CARE POATE FI CONSULTATĂ LA BRITISH LIBRARY, BUCUREȘTI

1. ABBS, P. - A is for Aesthetic: Essays on Creative and Acsthetic Education, Falmer Press, 1989.
2. KELLOGG R. - Analyzing Children's Art, Mayfield Publishing Co, 1969.
3. COUNCIL
COUNTRY, E.S. - Arta and Design in the Primary School
4. * * * - Art and Fact: learning effects of Arts Education, LOKV Netherlanda Institute for Arte Education, Utrach, 1996.
5. SEDGWICK, D. and
SEDGWICK, F. - Art across the Curriculum, Rutledge, 1993.
6. BARNOS, R. - Art and Design and Topic Work (8 - 13), 1990.
7. MORȘAN, M. - Art. 4 – 11: Art in the early years of schooling, Suffolk Country Council, 1991.
8. MASON, R. - Art. Education and Multiculturalism, NSEAD, 1995.
9. * * * - Art in the National Curriculum, Buckinghamshire Country Council, 1992.
- 10.* * * - The Art. 5 – 16. Practice and Innovation, Oliver and Boyd, 1990.
- 11.MATHIESON, K. - Children's Art and the Computer, Hodder and Stoughton, 1993.
- 12.COX, MAUREEN - Children's Dravings, Penguin, 1992.
- 13.COX, MAUREEN - Children's Dravings of the Human Figure, Lawrence Erlbaum Ass, 1993.

- 14.CHARLTON, T. - Crative Furures. A guide to courses and careers in art Craft and Design, NSEAD, 1996.
- 15.DYSON, A. - Emphaty and Art Education, University of Central England in Birmingham, 1993.
- 16.BOUGHTON, D. - Evaluating and Assessing. The Visual Arte in Education, Teachers College Press, 1996.
- 17.SMITH, A. and Co. - Getting into Art History, Barn Press, Toronto Canada, 1993.
- 18.READ, HERBERT;
THISTLEWOOD, D - Formlessness and Form: Am Introduction to bis Aesthetice, Rutledge and Kegan Paul, 1984.
- 19.SHEPARD, T. - Introducing Design Technology Across the Curriculum, Stanley Thornes, 1989.
- 20.CHAMBERG, M. - An Introduction to Computer Graphice in Art and Design Education, NSEAD, 1987.

CONSULTAȚII OFERITE PE WER SITE-uri

1. Al 30-lea Congres Mondial al Educatorilor de Artă, InSEA World Congress, Sept. 21-26, 1999, Brisbane, Australia.
<http://www.qut.edu.au/insea 99/>
2. Art. Education Index (all Art Education volumes, from 1847 to 1996)
<http://www.naca-reston.org>.
3. Von Gogh în trei dimensiuni (expoziția de la Washington)
www.nga.gov. sau Smith page: [www. 3dvangogh.com](http://www.3dvangogh.com).
4. National Gallery, Londra: www.national gallery.org.uk
5. Muzeul Louvre din Paris: mistrall.culture.fr/louvre
6. Legături cu criteriile care oferă gratis programe educaționale:
www.cyberschcolmag.com
Pesourece You Con Use
7. Ane Savago, Artist and Educator
<http://www.schoolnet/collections/savage>
8. Word and Image: A Journal of Visual / Verbal Enquiry info a tandf,
[co.uk](http://www.tandf.co.uk)
9. Contre for Visual Arts: Canolfan Celfyddydau Gweledol jen a
[cvac.demon.co.uk](http://www.demon.co.uk)
- 10.Cultura Link: a fascinating journal [clink a mairmo.irmo.hr](http://www.clink.mairmo.irmo.hr)
- 11.Nordic Visual arts Review: A theoretical and Methodological Review,
[hls-forlag a his.se](http://www.hls-forlag.his.se).

CĂRȚI CARE POT FI CONSULTATE LA BIBLIOTECA FRANCEZĂ

1. Élie Faure: Histoire de l'art – 5 volume, Édition définitive
2. Michel Laclotte: Dictionar de la peinture A – K; L – Z, Larousse
3. * * *: Le grand atlas universalis de l'art (I - II)
4. * * *: Fighty. Les peintures en France
5. Lourre: Feuilles
6. Max Jacob et Picasso. Musée des Beaux – Arts, 1994
7. * * *: Mondrian. Ecole de la Haye – de stijl, Booking International, 1994.
8. Beaux Arts Magazine – colectie.

*

CONȚINUTUL TEMATIC
al examenelor de definitivare, perfecționare și gradul II pentru
profesorii care predau în liceele de artă - clase de arhitectură

SPECIALITATE, NIVEL TEORETIC, OPERAȚIONAL ȘI CREATOR

1. SPECIALITATE – MODUL NUCLEU (20 ore)

- 1.1 Mediul și așezările umane
- 1.2 Istoria așezărilor românești. Așezări rurale și urbane: tipuri, geneză și evoluție
- 1.3 Definirea arhitecturii ca obiect, fenomen cultural, activitate
- 1.4 Proiectarea de arhitectură în economia de piață
- 1.5 Tehnologii complexe.

2. SPECIALITATE – MODUL ALTERNATIV (A) (20 ore)

- 2.1 Elemente de istoria așezărilor umane
- 2.2 Noțiuni de spațiu urban / Sociologie urbană
- 2.3 Psihologia spațiului construit / Psihologia ambientului arhitectural
- 2.4 Creativitate în definirea produsului arhitectural
- 2.5 Mobilier și economie.

3. SPECIALITATE - MODUL ALTERNATIV (B) (20 ore)

- 3.1 Noțiuni de management general și planificare economică
- 3.2 Cadrul juridic al amenajării teritoriului, probleme și politici financiare
- 3.3 Noțiuni de planificare și parteneriat
- 3.4 Marketing și locurile urbane
- 3.5 Marketing în arhitectură

4. SPECIALITATE - MODUL ALTERNATIV (C) (20 ore)

- 4.1 Interdisciplinaritatea în arhitectură: științe tehnice și științe umaniste
- 4.2 Analiza metodologică a unei așezări umane (urbanism, arhitectură, edilitate, sociologie urbană, psihologie urbană, geografie urbană)
- 4.3 Elemente de etică aplicată
- 4.4 Urbanism participativ
- 4.5 Reciclarea fondului construit. Restaurare / Reabilitare.

5. SPECIALITATE - MODUL ALTERNATIV (D) (20 ore)

- 5.1 Mediul și dezvoltarea durabilă
- 5.2 Proiectarea de arhitectură integrată. Construcții durabile
- 5.3 Construcții inteligente. Tehnologii complexe
- 5.4 Prevenirea riscului în cazul fenomenelor de calamitate naturală specifice teritoriului României

METODICĂ, NIVEL TEORETIC, OPERAȚIONAL ȘI CREATOR

1. METODICĂ – MODUL NUCLEU (20 ore)

- 1.1 Tehnici de reprezentare
- 1.2 Abordare și metodă de cercetare
- 1.3 Comunicare și lucru în echipă
- 1.4 Procedee și tehnici specifice; expertize, evaluări
- 1.5 Inginerie structurală

2. METODICĂ – MODUL ALTERNATIV (A) (20 ore)

- 2.1 Tehnologia informației
- 2.2 Proiectare asistată de calculator
- 2.3 Modelare geometrică interactivă
- 2.4 Reprezentări pe calculator (urbanism)
- 2.5 Proiectare de urbanism cu ajutorul GIS.